

**Programma van maatregelen
Dendermonde – Oude Vest
(brandweerkazerne)**

Natasja Reyns

Bornem
2019

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2017H324) uit te voeren, omdat het onderzoeksgebied momenteel nog deels bebouwd is. De aanvraag van een sloopvergunning maakt deel uit van de vergunningsaanvraag waarvoor de archeologienota opgesteld werd. Het bureauonderzoek laat nog vragen open, waardoor verder archeologisch vooronderzoek nodig is (zie verslag van resultaten). Voor een afweging van de verschillende onderzoeksmethoden die nog in aanmerking komen, verwijzen we naar het onderdeel Onderzoeksmethode in het Programma van maatregelen (zie verder).

Het onderzoeksgebied kent archeologisch potentieel. De voornaamste bronnen om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten, zijn historische kaarten en een proefsleuvenonderzoek dat op een terrein aansluitend op het onderzoeksgebied uitgevoerd is. Op basis daarvan verwachten we aan de zijde van de Oude Vest resten van historische bebouwing, die zeker teruggaat tot de 14de eeuw. Op de rest van het terrein verwachten we de aanwezigheid van enkele grachten die te zien zijn op historische kaarten en ook van kuilen uit de 15de en 16de eeuw, en misschien ook ouder. De huidige bebouwing is slechts beperkt onderkelderd, waardoor de kans bestaat dat relevante archeologische waarden op het terrein nog bewaard gebleven zijn. Door de geplande werken op het terrein wordt het aanwezige bodemarchief bedreigd. Omwille daarvan is bijkomend archeologisch vooronderzoek aangewezen binnen het volledige onderzoeksgebied.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

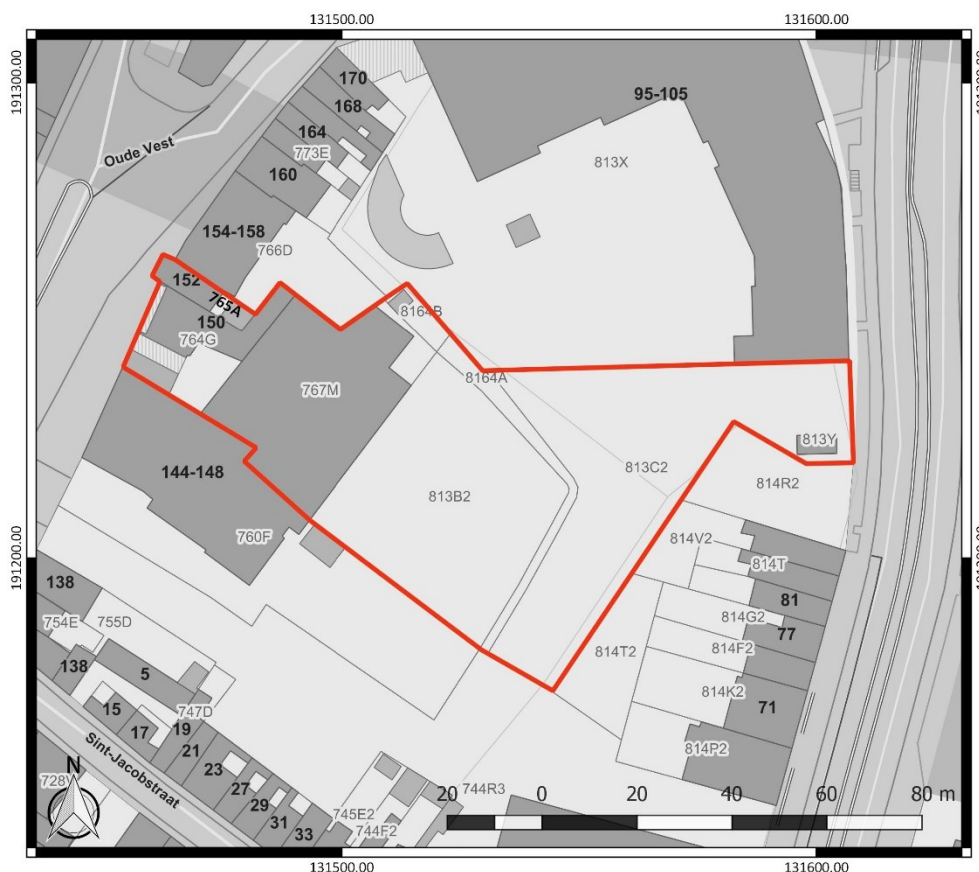
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Dendermonde, Dendermonde, Oude Vest, Oude Vest

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 131514, 191258
- 131608, 191220
- 131544, 191172
- 131454, 191240

Kadastrale percelen: Dendermonde, Afdeling 1, sectie D, nummers 764g, 765a, 767m, 813b2, 813c2, 813y, 8164a en 8164b

Kadastraal plan:

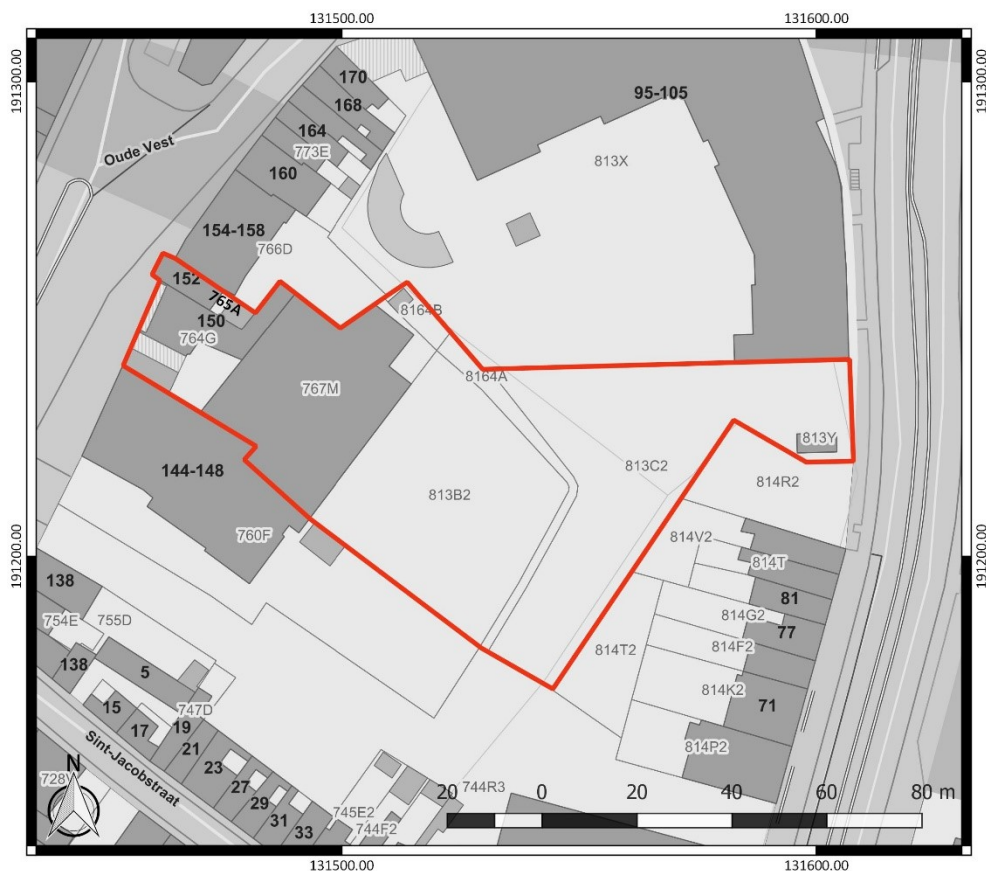
Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie 2.3.2 in het Verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie 2.4.4 in het Verslag van resultaten.

Figuur 2: Afbakening onderzoekszone voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten van de historische bebouwing, te zien op historische kaarten aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten aanwezig die te relateren zijn aan het proefsleuvenonderzoek dat op het naburige terrein uitgevoerd is en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Op het terrein wordt de aanwezigheid van een site met complexe verticale stratigrafie verwacht. Om die complexe verticale stratigrafie adequaat te kunnen onderzoeken, is de uitvoering van een proefputtenonderzoek de meest aangewezen onderzoeksmethode. Omdat het volledige onderzoeksgebied momenteel bebouwd is, is de uitvoering van een proefputtenonderzoek pas mogelijk na sloop van de aanwezige bebouwing.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 6125 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Onderzoekstechnieken

De geplande werken zullen een negatieve impact op het onderzoeksgebied hebben, tot op een diepte van minimaal ca. 5 m onder het maaiveld in het westen van het onderzoeksgebied ter hoogte van de nieuwe bebouwing en tot op een diepte van ca. 80 cm onder het maaiveld in het oosten van het onderzoeksgebied. Daarom dient het bodemarchief onderzocht te worden, totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Voorafgaand aan het proefputtenonderzoek mag de aanwezige bebouwing gesloopt worden tot op maaiveldniveau. De uitbraak van ondergrondse massieven dient te gebeuren onder begeleiding van een archeoloog. De te slopen woning nr. 152 heeft een historische kelder. Die moet voorafgaand aan het uit te voeren proefputtenonderzoek geregistreerd worden.

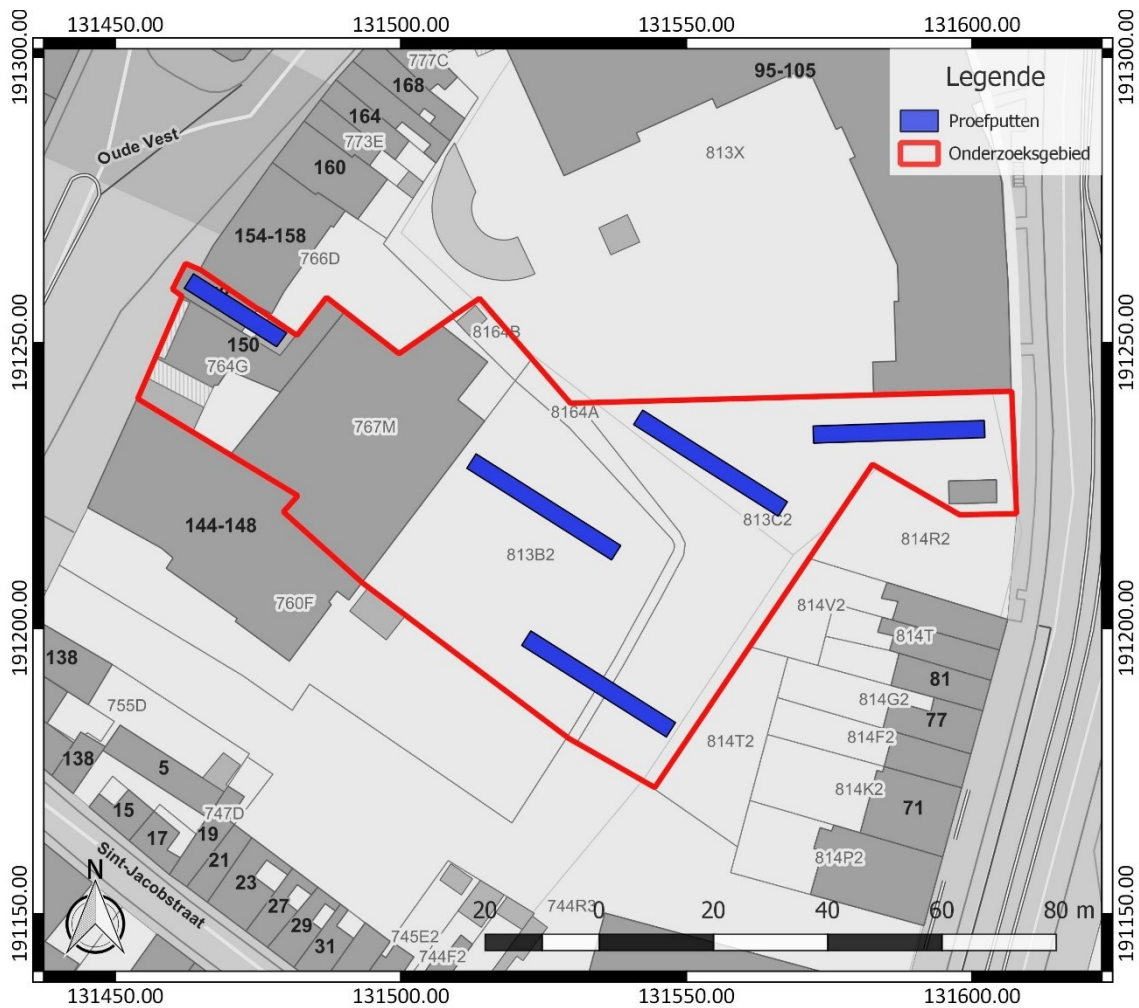
Proefputten

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient zodanig geregistreerd te worden. Indien de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context niet bereikt kan worden, dient men per proefput enkele boringen of sonderingen tot 20 cm in de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context te plaatsen om de stratigrafie in kaart te brengen.

Er dienen vijf proefputten aangelegd te worden. De aan te leggen proefputten hebben een lengte van 30 m en een breedte van 3 m, behalve de proefput aan de zijde van de Oude Vest, die heeft afmetingen van 19 bij 3 m (Figuur 3). Ze kunnen op een dieper niveau versmallen in functie van de veiligheid. De inplanting van de proefputten is gekozen in functie van het behouden van voldoende afstand ten opzichte van de straatzijde en de nabijheid van bebouwing. Op die manier wordt ca. 6,82 % van het onderzoeksgebied onderzocht. De dekkingsgraad en inplanting volstaan om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het terrein.

In het westen van het terrein wordt een proefput haaks op de Oude Vest aangelegd om de verwachte resten van historische bebouwing te onderzoeken en een dwarsdoorsnede van het terrein te bekomen om inzicht te krijgen in de stratigrafie van het terrein. Er wordt ook een proefput haaks

op de Leopold II laan aangelegd. In het resterende binnengebied worden nog drie proefputten aangelegd om de bewaringstoestand van het bodemarchief na te gaan.

Figuur 3: Inplanting van de proefputten (blauw), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Bij de inplanting van de proefputten is in de eerste plaats rekening gehouden met het feit dat de brandweerkazerne zo lang mogelijk in gebruik moet kunnen blijven. Dat betekent dat er slechts één proefput voorzien wordt ter hoogte van de bebouwde zone. De proefputten ter hoogte van het binnengebied worden zo ingepland dat de parking en de toegangsweg in gebruik kunnen blijven tijdens het onderzoek. Daarnaast is rekening gehouden met de aanwezigheid van gekende verstoringen, zoals de ingebuisde gracht en de locatie van een voormalige benzine- en mazoutpomp.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.